

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Виробнича (педагогічна в закладах загальної середньої освіти) практика
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр Середня освіта. Історія. Спеціальність 014.03 Середня освіта. (Історія)
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023-2024/ II / 1 курс
Викладач	Шкода Н.А.
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/pachev-sergij-ivanovich/
Контактний тел.	098 50 49 029
Е-mail:	natalaskoda82@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1464
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щопонеділка, згідно графіку роботи кафедри історії та археології. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців ступеня вищої освіти «магістр» і покликана забезпечити набуття здобувачами вищої освіти практичних професійних навичок та вмінь.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою педагогічної практики є практичне завершення цілісної підготовки здобувачів вищої освіти до майбутньої професії педагога, цілісного виконання функцій вчителя історії України й всесвітньої історії та класного керівника у класах основної школи, проведення систематичної навчально-виховної роботи з учнями; набуття професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час навчальної та виховної роботи в сучасних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Завданнями педагогічної практики здобувачів вищої освіти є подальший розвиток і вдосконалення загально-педагогічних умінь та навичок, набутих у період практики на молодших курсах, формування професійно-педагогічних умінь вчителя історії та класного керівника, застосування на практиці теоретичних знань з історії України та всесвітньої історії, педагогіки, психології, методики викладання історії.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК4 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6 Навички між особою взаємодії.

ЗК11 Здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо.

ФК1 Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнень та освітні потреби особистості.

ФК2 Здатність до самостійного розвитку на основі рефлексії результатів власної професійної діяльності.

ФК4 Здатність до організації спільних дій та міжособистісних взаємодій суб'єктів освітнього процесу.

ФК7 Здатність використовувати основні теорії і методології освіти в професійній діяльності.

ФК8 Здатність користуватися інформаційно-комунікативними технологіями.

ФК13 Здатність використовувати комп'ютерні та Інтернет-ресурси і методи для переробки історичних або споріднених даних (використання статистичних, картографічних методів створення баз даних, ін.).

ФК16 Здатність представити результати дослідження у формі звіту у відповідності з основними канонами дисципліни.

ФК17 Знання дидактики історії.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- РН1.Знати і володіти методологіями та проблемами, що відносяться до всіх основних хронологічних періодів історії, від найдавніших часів світу до сучасності, та використовувати їх при викладанні шкільних курсів Історії.
- РН2.Формулювати тексти та короткі описи на основі сучасної (оновленої) історичної інформації, для викладання Історії від найдавніших часів світу до сучасності.
- РН3.Здатність писати рідною мовою, правильно використовуючи різні типи історіографічної писемності.
- РН9.Знання місцевої історії.
- РН10.Знання національної історії.
- РН12.Знання з всесвітньої історії.
- РН15.Здатність використовувати комп'ютерні та Інтернет-ресурси і методи для переробки історичних або споріднених даних (використання статистичних, картографічних методів, створення баз даних).
- РН19.Здатність організувати складну історичну інформацію в логічно послідовній формі та чітко доносити її до аудиторії.
- РН20.Здатність подати результати дослідження у формі звіту відповідно до основних канонів дисципліни.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Кількість годин	135 годин (4,5 кредитів)
-----------------	--------------------------

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Чітко дотримуватися техніки безпеки;
- Вчасно виконувати завдання практики;
- Вчасно та самостійно оформлювати звітну документацію

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
-----------------	------	---	------------	----------	-------------	------------------

БЛОК 1.						
Ознайомлення з завданнями та змістом педагогічної практики						
9	Тема 1. Ознайомлення з методикою майбутньої роботи, порядком ведення документації, методикою складання і ведення індивідуальних щоденників практики.	Практичне заняття (4 год) Самостійна робота (5 год.)	1-9			1 день практики
36	Тема 2.. Ознайомлення зі школою, її традиціями, матеріальною базою, розкладом учбових занять. Знайомство з вчителями історії, учнями і класними керівниками. Розробка індивідуального плану практики.	Практичне заняття (16 год) Самостійна робота (20 год.)	1-9			2, 3, 4, 5 день практики
БЛОК 2.						
Набуття практичних навичок педагогічної роботи						
18	Тема 3. Відвідування уроків у закріпленому класі, спостереження за особливостями організації навчального процесу з історії та виховної роботи класного керівника	Практичне заняття (8 год) Самостійна робота (12 год.)	1-9			6, 7 день практики
12	Тема 4. Розробка календарно-тематичного плану з історії України та всесвітньої історії; • розробка планів-конспектів уроків (не менше 3) та їх проведення. Оформлення індивідуального звіту.	Практичне заняття (12 год) Самостійна робота (18 год.)	1-9			8, 9, 10 день практики

7. 2. Індивідуальні завдання

1.ЗАПОВНЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ.

2. НАПИСАННЯ 6 ПЛАНІВ-КОНСПЕКТІВ УРОКІВ З ІСТОРІЇ (ОДИН ЗАЛІКОВИЙ, РОЗГОРНУТИЙ) В СЕРЕДНІЙ ЛАНЦІ НАВЧАННЯ
3. НАПИСАННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ВИХОВНОГО ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ З ІСТОРІЇ

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Підсумкове оцінювання виробничої (педагогічної) практики відбувається у формі диференційованого заліку. Оцінка виставляється за 100 бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою. Максимально можлива бальна оцінка, яку може набрати здобувач вищої освіти, дорівнює 100 балам. Показниками для оцінювання є такі види роботи: 1. Заповнення щоденника практики. 2. Написання 6 планів-конспектів уроків з історії (один заліковий, розгорнутий) в середній ланці навчання. 3. Написання плану-конспекту виховного позакласного заходу з історії

Шкала оцінювання

A, 90-100: «відмінно» - всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити навчальні і виховні заняття з застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності, будувати стосунки з учнями та вчителями. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять з учнями. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

B, 82-89: «дуже добре» - завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння організовувати навчально-виховний процес, але заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт з учнями та вчителями. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. Є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «дуже добре».

C, 74-81: оцінка «добре» - завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема підготовка до уроків, допускалися незначні помилки. Виявлено вміння проводити навчальні та виховні заняття, але вони шаблонні. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

D, 64 – 73: оцінка «задовільно» - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. У характеристиці оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

E, 60 – 72: оцінка задовільно (достатньо) - завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено. У характеристиці оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

FX, 35-59: оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання - завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика.

F, 1-34: оцінка (не задовільно з обов'язковим повторним проходженням практики) – завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова Г.І. Методика викладання історії в школі: навч. посіб. для студ. спеціал. «історія» / Г.І.Александрова, В.М.Александров, Л.І.Полякова. – Мелітополь, 2007. – 92 с.
2. Баханов К.О. Дослідницька робота учнів на уроках історії /К.О. Баханов. – Х.: Основа, 2004. – 144 с.
3. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: [монографія] / К.О. Баханов. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – 327 с.
4. Баханов К.О. Організація особистісно-орієнтованого навчання. Порадник молодого вчителя історії / К.О. Баханов. – Х.: Основа, 2008. – 159 с.
5. Баханов К.О. Професійний довідник вчителя історії / К.О. Баханов. – Х.: Основа, 2011. – 239 с.
6. Баханов К.О. Сучасна шкільна історична освіта: інноваційні аспекти: Монографія / К.О.Баханов. – Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2005. – 384 с.
7. Баханов К.О. Технологія розвивального навчання / К.О.Баханов // Історія в школах України. – 2001. – № 1. – С. 21-25.
8. Баханов К.О. Технологія розвитку критичного мислення як психолого- педагогічного явище / К.О. Баханов // Історія та правознавство. – 2008. – № 33. – С.4-9.
9. Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі: [дидактичний словник – довідник] / К.О.Баханов. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – 108 с.
10. Білоцерківський В.Я. Історія України: навчальний посібник./ Білоцерківський В.Я. – К: Центр учбової літератури, 2007. – 535 с.
11. Бирзул О.В. Проблемне навчання з використанням елементів ТРВЗ на уроках історії / О.В.Бирзул // Історія та правознавство. – 2009. – № 29. – С.18-26.
12. Використання проблемно-діалогічного методу на уроках історії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://veprikzosh.at.ua/Rozdilu/zZosvidyRobotyu/vikoristannja_problemnodialogichnogo_metodu_na_ur.doc.
13. Вінцева Н.О. Принцип проблемності як ключова засада сучасного навчання історії / Н.О.Вінцева // Історія та правознавство. – 2007. – №36. – С.9-11.
14. Вяземский Е. Теория и методика преподавания истории / Е.Вяземский, О.Стрелова. – М.: Владос, 2003. – 384 с.
15. Виробнича практика. Методичні рекомендації для студентів спеціальності «історія» / Г.І.Александрова, Д.В.Александров, О.В.Непша. – Мелітополь, 2012. – 31 с.
16. Гладченко Н.Ю. Формування умінь та навиків при вивченні історичних джерел / Н.Ю. Гладченко // Історія та правознавство. – 2007. – №15. – С.23-25.

17. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения / В.В.Давыдов. – М.: Педагогика, 1986. – 240 с.
18. Дайри Н.Г. Основное усвоить на уроке / Н.Г.Дайри. – М.: Педагогика, 1987. – 230 с.
19. Дудка Л.Г. Про деякі аспекти проблемного навчання / Л.Г. Дудка // Історія України. – 2012. – № 25-26. – С.14-16.
20. Дудка Л.Г. Технологія проблемного навчання / Л.Г. Дудка // Історія України. – 2009. – № 19. – С.12-16.
21. Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії / А.Єрмоленко // Історія в школах України. – 2007. – 8. – С.24-27.
22. Журавльова О.М. Практичні заняття з історії в старших класах / О.М.Журавльова // Історія в школах України. – 2004. – № 6. – С.37–42.
23. Журба Л. Організація навчальної діяльності учнів у процесі проблемного вивчення новітньої історії / Л. Журба // Історія в школі. – 2007. - № 3. – С.18-22.
24. Журба Л. Теорія і практика проблемного навчання історії в старших класах загальноосвітньої школи / Л.Журба // Історія в школах України. – 2007. – №8. – С.12-15.
25. Задорожна Л. Навчити працювати самостійно / Л.Задорожна // Історія в школах України. – 2004. – №5. – С.7-10.
26. Калмыкова З.И. Продуктивное мышление как основа обучаемости / З.И.Калмыкова. – М.: Педагогика, 1981. – 241 с.
27. Киверялг А.А. Методи дослідження в професійній педагогіці / А.А.Киверялг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/792840/>
28. Ковбасюк Т. Методичні прийоми використання писемних джерел у навчанні історії / Т. Ковбасюк // Історія в школах України. – 2009. – № 9. – С.14-17.
29. Ковбасюк Т. Традиції та новації у використанні писемних джерел на уроках історії України / Т. Ковбасюк // Історія в школах України. – 2008. – №11-12. – С.46-48.
30. Коліщук С.В. Ефективність використання таблиць і схем під час викладання історії України / С.В. Коліщук // Історія та пражознавство. – 2010. – №14. – С.18-22.
31. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі / В.Комаров // Історія в школах України. – 2003.– №3. – С.23-26.
32. Комиссарова В.И. Проблемная школьная лекция / В.И.Комиссарова // Преподавание истории и обществоведения в школе. – М., 2000. – №1. – С.36-39.
33. Короткова М.В. Методика проведения игр и дискуссий на уроках истории / М.В.Короткова. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 256 с.
34. Ксьондзик Т. Проблемне навчання як засіб формування культури історичного мислення / Т. Ксьондзик // Історія України. – 2005. – № 43. – С.10-12.
35. Кудрявцев В.Т. Проблемное обучение: истоки, сущность, перспективы / В.Т.Кудрявцев. — М.: Знание, 1991. – 80 с.
36. Курилів В.І. Методика викладання історії: [навч. посібник] / В.І. Курилів. – Х.: Ранок, 2008. – 256 с.
37. Левітас Ф.Л. Методика викладання історії. Практикум для вчителя / Ф.Л.Левітас, О.О.Салата. – Х.: Основа, 2007. – 112 с.
38. Лернер И.Я. Проблемное обучение / И.Я.Лернер. – М.: Знание, 1974. – 64 с.
39. Лернер И.Я. Проблема познавательных задач на уроке истории / И.Я.Лернер. – М.: Знание, 1983. – 155 с.
40. Лернер И.Я. Развитие мышления учащихся в процессе обучения истории / И.Я.Лернер. – М.: Знание, 1982. – 210 с.

41. Малієнко Ю.Б. Дослідницька діяльність старшокласників на уроках історії / Ю.Б. Малієнко // Історія в школах України. – 2009. – №11. – С.39-45.
42. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении / А.М.Матюшкин. – М.: Педагогика, 1972. – 208 с.
43. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе / М.И.Махмутов. – М.: Знание, 1998. – 205 с.
44. Мирончик В.Д. Історія України. Навчальний посібник / Мирончик В.Д., Ігошкін Г.С. – 2-ге вид., випр. – К: МАУП, 2002. – 328 с.
45. Мисан В.О. Знаходити відповіді самостійно. Можливості використання текстових джерел у процесі навчання історії / В.О. Мисан // Історія в школах України. – 2005. – №5. – С.4-11.
46. Мисан В.О. Сучасний урок історії: [навчально-методичний посібник] / В.О. Мисан. – К.: Шкільний світ, 2010. – 120 с.
47. Мокрогуз О.П. Інноваційні технології на уроках історії / О.П. Мокрогуз. – Х.: Основа, 2005. – 192 с.
48. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Н.П.Наволокова. – Х.: Основа, 2012. – 176 с.
49. Оконь В. Основы проблемного обучения / В.Оконь. – М.: Просвещение, 1968. – 204с.
50. Пехота О.М. Освітні технології / О.М.Пехота. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
51. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. – К.: Генеза, 2006. – 328 с.
52. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О.І.Пометун. – К.: А.С. К., 2003. – 192 с.
53. Проблемне навчання на уроках історії на основі індивідуального підходу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history-seriakova.se-ua.net/page1>.

Допоміжна

1. Терно С.О. Методика розвитку критичного мислення: досвід експериментального дослідження / С.О. Терно // Історія в школах України. – 2007. – № 9 – 10. – С.3-11.
2. Терно С.О. Проблемні задачі з історії для старшокласників. Дидактичний посібник для учнів 10-11 кл. загальноосвіт. навч. закл. /С.О. Терно. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – 32 с.
3. Терно С.О. Проблемні задачі з історії. Дидактичний посібник для учнів 6-7 класів / С.О.Терно. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 20 с.
60. Терно С.О. Проблемні задачі з історії. Дидактичний посібник для учнів 8-9 класів / С.О.Терно. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 32 с.
4. Терно С.О. Розвиток критичного мислення старшокласників у процесі навчання історії / С.О. Терно. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. — 275 с.
5. Турянська О. Методи особистісно-орієнтованого навчання в школі / О.Турянська // Історія в школах України. – 2002. – №1. – С.27-32.
6. Федчик В.А. Самостійна робота як засіб активізації учнів у процесі навчання / В.А. Федчик // Історія та правознавство. – 2005. – № 24. – С.11-15.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. - К.: Генеза, 2006. - 328 с. <http://surl.li/mnqpt>
2. Модельна програма Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи (інтегрований курс) (авт. І. Д. Васильків, І. С. Димій, Р. В.

Шеремета) : <https://aston.te.ua/pidruchnyky/konku> ...

3. Яновська Л. Г. Методика викладання історії та історичних дисциплін: словник – довідник / Л. Г. Яновська. – Одеса : 2020. – 100 с.
<http://surl.li/pjrzk>